

Asia: VN/25641/2023

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; osakeyhtiölain ja osuuskuntalain muuttaminen

Yleistä

1) Lausuntonne yleisesti esityksestä.

Suomen Tilintarkastajat (ST) kannattaa pääosin työryhmämietinnössä esitettyjä muutoksia ja pitää mietinnön taustalla olevia tavoitteita yritysten hallinnollisen taakan keventämisestä kannatettavina. ST:n näkemyksen mukaan ehdotettavat lainmuutokset selkeyttävät ja ajantasaistavat osakeyhtiölakia kokonaisuutena.

ST kuitenkin huomauttaa, että erityisesti osakeyhtiölain kohdalla sääntelyn keventämisellä voi olla vaikutuksia myös yhtiöiden sidosryhmiin. Muutos, joka yhtiön tai sen johdon näkökulmasta keventää hallinnollista taakkaa, voi joissain tilanteissa merkitä jonkin sidosryhmän oikeuksien kaventumista tai synnyttää vaikeasti ennakoitavia seurauksia esimerkiksi yhtiön velkojien tai vähemmistöosakkaiden tiedonsaantioikeuksiin.

ST kiinnittää huomiota myös siihen, että osakeyhtiön perustaminen on Suomessa tehty hyvin helpoksi, jopa siinä määrin, että osalla perustajista ei välttämättä ole riittäviä resursseja tai tietotaitoa yhtiön asianmukaiseen hallintaan. Osakeyhtiön perustamiseen liittyy aina hallinnollisia velvoitteita ja vastuita, joita hallituksen jäsenten tulisi ymmärtää ja hoitaa asianmukaisella huolellisuudella.

ST pitää ongelmallisena, että osaa yhtiöistä ei käytännössä hallinnoida lainkaan. Mikäli henkilö haluaa perustaa osakeyhtiön, hänen tulee myös kantaa vastuu sen hallinnosta ja velvoitteista. Käytännön havaintojen mukaan on olemassa yhtiöitä, joissa esimerkiksi hallitus ei kokoontuisi edes kerran vuodessa tilinpäätöksen hyväksymiseksi. Tämä kertoo osaltaan siitä, että osalla yhtiöistä ei ole minkäänlaista hyvän hallinnon kulttuuria. Osa hallituksista on toki yksijäsenisiä, joissa kokouksia ei juuri järjestetä.

ST on huolissaan tilanteesta myös verovalvonnan ja harmaan talouden näkökulmasta: kokemusten mukaan hallinnollisten velvoitteiden laiminlyönti on usein yhteydessä myös taloudellisten velvoitteiden hoitamisen puutteisiin (ks. Harmaan talouden selvitysyksikön selvitykset 6/2023 ja 8/2024).

Mietinnössä esitetty normien keventäminen lisää tarvetta korostaa hyvän hallinnon merkitystä. Kun muodollisia vaatimuksia vähennetään, kasvaa johdon oma vastuu siitä, että asiat hoidetaan huolellisuusvelvoitteen mukaisesti.

ST huomauttaa, että työryhmän ehdotukset perustuvat pitkälti oletukseen, että yhtiöiden johto toimii vastuullisesti eikä väärinkäytöksiä tapahdu laajasti. Esimerkiksi omien osakkeiden rahoituskiellon poistamista perustellaan sillä, ettei säännöstä oletettavasti käytetä kovin laajasti. Tämä oletus voi kuitenkin osoittautua optimistiseksi, jos johto toimii opportunistisesti tai epäeettisesti. Joidenkin ehdotettujen kevennysten, kuten velkojiensuojamenettelyn tai lähipiirisääntelyn rajojauksien yhteydessä väärinkäytösten riski kasvaa, ellei huolellisuus- ja lojaliteettivelvoitteita noudateta täysimääräisesti. Myös mahdollisten väärinkäytösten näyttökysymykset vaikeutuvat, jos arviointi perustuu yleisiin periaatteisiin nimenomaisten sääntöjen sijaan.

ST suosittelee, että vaikutusarviointia täydennettäisiin kuvaamalla, miten väärinkäytösten riski on otettu huomioon kunkin muutosehdotuksen kohdalla. On kuitenkin myönteistä, että useisiin ehdotuksiin sisältyy sisäisiä rajoitteita tai vastuujärjestelyjä, jotka hillitsevät riskejä (esimerkiksi velkavastuu jaetusta pääomasta kevennyksessä purkumenettelyssä sekä erityisen tarkastuksen tehostaminen rikkomussanktioilla).

Yleiskommenttina esitämme myös, että jatkovalmistelussa olisi syytä kiinnittää huomiota muutamiin yksittäisiin kysymyksiin, jotka näyttävät aiheuttavan epäselvyyttä sekä tulkintakäytännöissä että viranomaisohjauksessa. Tällaisia ovat esimerkiksi oman pääoman sijoitusten ja maksujen toteuttamistavat (apportti, kuittaus), lähipiirimääritelmän epäjohdonmukaisuudet ja sen suhde raportointivelvoitteisiin sekä osakkeiden maksua koskevien maksukanavasäännösten selkeys. Esimerkiksi seuraavat vaatisivat mielestämme täsmennystä:

SVOP-sijoitukset ja oman pääoman maksu kuittaamalla: On epäselvää, onko kyseessä apporttitilanne vai ei, ja tulkinta vaihtelee kirjallisuudessa. Erillistä sääntelyä ei välttämättä tarvita, mutta käytännön kannalta olisi hyvä selvittää linjausta, myös suhteessa ns. jälkiapporttiin.

Lähipiiri: Nykyinen määritelmä (1:11 §) johtaa osin epäjohdonmukaiseen lopputulokseen tytäryhtiöiden osalta. Lisäksi PRH:n tulkinta lähipiiritietojen raportoinnista poikkeaa kirjanpitoasetuksen (KPA) (2:7 b §) logiikasta. Olisi harkittava, pitäisikö KPA:n poikkeussäännös sisällyttää myös OYL:ään. Samalla olisi hyödyllistä selvittää, ettei yhtiöillä ole velvollisuutta ylläpitää erillistä lähipiirirekisteriä, ellei siitä säädetä nimenomaisesti.

Osakkeiden maksu: Ehdotetun 2:5 §:n viittaus maksulaitoslakiin ei vaikuta täysin täsmälliseltä, eikä ole selvää, kattaako määritelmä esimerkiksi konsernitilit. Pykälän sanamuotoa olisi syytä tarkistaa.

Näiden kysymysten osalta keskeistä olisi ennen kaikkea selkeyttää sääntelyn systematiikkaa ja poistaa tulkintaepävarmuutta, eikä välttämättä laajentaa sääntelyä.

2) Lausuntonne vaikutusten arvioinnista.

ST pitää työryhmämietinnön vaikutusarviointia kattavana ja monipuolisena. Arvioinnissa on tunnistettu hyvin keskeiset vaikutukset yrityksille, viranomaisille ja muille sidosryhmille.

Vaikutusarviointia voisi kuitenkin täydentää seuraavilta osa-alueilta:

Opportunismiin liittyvät riskit:

Kuten edellä todettiin, useissa ehdotuksissa on taustaoletuksena, ettei väärinkäytöksiä juurikaan tapahdu. Vaikutusarvioinnissa voisi kuitenkin varautua myös siihen, mitä tapahtuu, jos oletus ei pidäkään paikkaansa. Esimerkiksi jos omien osakkeiden rahoituskielto poistetaan ja yksityinen yhtiö käyttää tätä aggressiivisesti velkarahoitukseen yrityskauppaan, tai jos yhtiö jakaa samat varat osakkaalle toiseen kertaan, voi se aiheuttaa riskejä velkojille tai vähemmistöosakkaille. Sama koskee kevennettyä purkumenettelyä: olisi hyödyllistä arvioida, kuinka todennäköistä on, että piileviä velkoja jää maksamatta.

Yrityskokoluokittaiset erot:

Vaikutusarvioinnissa voisi tuoda selvemmin esiin pienten ja suurten yhtiöiden väliset erot, sekä huomioida, että suuren osakasjoukon osakeyhtiöitä on suhteellisesti erittäin vähän. Monet kevennykset hyödyttävät etenkin pieniä yhtiöitä (esimerkiksi tilintarkastajan todistusvaatimuksen poisto perustamisvaiheessa), kun taas jotkin muutokset koskevat lähinnä suuria tai listattuja yhtiöitä. Kokoluokittainen tarkastelu auttaisi hahmottamaan, ketkä hyötyvät muutoksista eniten ja onko joissain tapauksissa myös lieviä negatiivisia vaikutuksia toiselle ryhmälle.

Tilintarkastuksen ja valvonnan näkökulma:

Vaikka monien muutosten kohdalla todetaan, ettei niillä ole olennaisia vaikutuksia, voisi kuitenkin pohtia, onko odotettavissa epäsuoria vaikutuksia tilintarkastukseen tai viranomaisvalvontaan. Kun esimerkiksi tilintarkastajan rooli perustamisissa ja sulautumisissa vähenee, saattaa viranomaisilla olla tarvetta kompensoida tätä. Jos ei, olisi hyvä todeta perusteluissa selkeämmin, miksi erillistä korvaavaa kontrollia ei tarvita.

Tilintarkastajien lausuntoja ehdotetaan poistettaviksi esimerkiksi rahalla maksettavasta osakemerkinnästä yksityisessä osakeyhtiössä (OYLE 2:8) ja negatiivista omaa pääomaa koskevan rekisterimerkinnän poistamisesta (OYLE 20: 23). Kummassakin tapauksessa on kyse luonteeltaan tilanteista, jotka tulevat tilintarkastettavissa yhtiöissä tilintarkastajan eteen viimeistään tilinpäätöksen vuositilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajien tarkastustehtävä ei siis kokonaan poistu, mutta se siirtyy myöhempään ajankohtaan. Tämä puolestaan voi johtaa tilikauden aikaisten virheiden määrän lisääntymiseen kyseisissä tilanteissa.

Kokonaisuutena vaikutusarviointi tunnistaa hyvin sen, että yksittäiset muutokset ovat vaikutuksiltaan rajallisia, mutta yhdessä ne voivat merkittävästi sujuvoittaa osakeyhtiöiden toimintaympäristöä ja keventää hallinnollista taakkaa.

Yksittäisenä huomiona, että osakemerkinnän rahamaksun tarkastamiseen menee todellisuudessa murto osa aikaa mietinnön sivulla 65 esitetystä. Säännösmuutoksella tavoiteltu säästö jää siten myös murto-osaan esitetystä.

Osakeyhtiölain ja osuuskuntalain eräitä yleisiä periaatteita sekä määritelmiä

3) (OYLE 1:3 § ja OKLE 1:3 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi pääomaa ja sen pysyvyyttä koskevassa säännöksessä myös, että varoja voidaan käyttää vain osakeyhtiölaissa tai osuuskuntalaissa säädetyllä tavalla.

Vastustan

Perustelut

Työryhmä ehdottaa OYL 1 luvun 3 §:ään lisättäväksi nimenomaisen maininnan siitä, että yhtiön varoja voidaan käyttää vain osakeyhtiölaissa (tai osuuskuntalaissa) säädetyllä tavalla.

Mietinnön (s. 137) mukaan ehdotus on nykykäytännön mukainen ja luonteeltaan informatiivinen. Ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa nykyisestä esimerkiksi tapaa, jolla tässä laissa arvioidaan yhtiön johdon huolellisuusvelvollisuutta tai sen vastuuta.

Tämä herättää kuitenkin kysymyksen, että jos nykytilaa ei ole tarkoitus muuttaa, niin miksi muutos sitten tehdään?

Säännöksen täydennys herättää myös kysymyksen siitä, että kun osakeyhtiön lähtökohtainen tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, niin voiko tästä varojen käyttöä koskevasta täydennyksestä tehdä päätelmän, että myös varojen käyttämättömyys voi olla mietinnössä ehdotettavan säännöksen vastaista varojen käyttämisestä?

Katsomme, että varojen käytöstä erikseen säätäminen saattaa aiheuttaa tarpeettomia epäselviä tulkintatilanteita yhtiöiden arjessa, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Mielestämme varojenjaon sääntelyn osalta olisi ennemminkin syytä huomioda, että konserniavustusta käytettäneen jatkossakin, mutta osakeyhtiölaki ei sitä edelleenkään tunnista salliittuna varojenjaon muotona. OYL 13:1 § 3 mom. mukaan ”Muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liikeloudellista perustetta, on laitonta varojenjakoa.” Esimerkiksi sisaryhtiölle annettu konserniavustus vähentää yhtiön varoja mutta liikeloudellinen peruste voi olla hyvinkin epäselvä.

4) (OYLE 1:11 ja 12 §) Mietinnössä ehdotetaan säilytettäväksi muun kuin pörssiyhtiön sekä pörssiyhtiön lähipiiriä koskevat määritelmät. Mietinnössä ehdotetaan poistettavaksi laista informatiiviset säännökset siitä, missä tilanteissa määritelmiä on käytettävä, sekä selkeytettäväksi pörssiyhtiön lähipiirin määritelmää monin eri tavoin. Ehdotukset eivät liity osuuskuntia koskevaan kansalliseen lähipiirin määritelmään.

Ei kantaa

Perustelut

ST huomauttaa, että lähipiirin hahmottaminen on ja pitää olla ensisijaisesti yhtiön tehtävä. Tilintarkastaja joutuu omassa toiminnassaan kiinnittämään huomiota yhtiön lähipiiriin, mutta ensisijaisesti sen pitää olla yhtiön johdon hallinnassa, että lähipiiriä koskevat velvoitteet tulevat huomioiduksi. Osakeyhtiölaissa voitaisiin ottaa kantaa siihen, kenellä on velvollisuus pitää listaa lähipiiristä.

Yhtiökäytännössä lähipiirikysymykset ovat erittäin keskeisiä, tärkeitä, vaikeita ja ongelmallisia erityisesti erityisen tarkastuksen tilanteissa, joissa on useimmiten kyse epäillyistä väärinkäytöstilanteista. Näitä esiintyy erityisesti PK-yhtiöissä.

Toteamme myös, että tilintarkastajia valvova patentti- ja rekisterihallituksessa toimiva tilintarkastusvalvonta on pitänyt lähipiirin tarkastamista yhtenä painopistealueena tilintarkastajien laaduntarkastuksissa jo useamman vuoden ajan. Osaltaan tämä osoittaa, että tilintarkastusvalvonta pitää lähipiirikysymyksiä keskeisinä.

Osakeyhtiön ja osuuskunnan perustaminen sekä osakkeet ja osuudet

5) (OYLE 2:4, 9:6 ja 10:7 § sekä OKLE 9:7 §) Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölain olettamasäännöksiä osakkeiden ja erityisten oikeuksien merkintähinnan kirjaamisesta kirjanpitoon. Ehdotetut säännökset vastaavat nimellisarvottoman pääomajärjestelmän mukaista, nykyisin pääsääntönä noudatettavaa käytäntöä. Vastaavaa muutosta ehdotetaan myös optio-oikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien nojalla annettavien maksullisten osakkeiden merkintähintojen kirjaamiseen. Ehdotukset eivät liity osuuskuntien osuuksien, osakkeiden ja erityisten oikeuksien merkintähinnan kirjaamiseen kirjanpitoon, mutta osuuskunnissa uudesta osuudesta ja osuuskunnan hallusta luovutettavasta omasta osuudesta maksettu merkintähinta merkittäisiin lähtökohtaisesti osuuspääoman korotukseksi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

6) (OYLE 2:6.3 ja 9:12.3 § sekä OKLE 2:6.3 ja 9:13.3 §) Mietinnössä ehdotetaan, että mainituissa säännöksissä tarkoitetuissa tilanteissa lähipiirisäännöksiä sovellettaisiin vain tilanteisiin, joissa omaisuutta ostetaan osakkeita tai osuuksia vastaan merkitsijältä itseltään tai tämän lähipiiriin kuuluvalta taholta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

7) (OYLE 2:8.3, 9:14.3-4 ja 11:4.2-3 § sekä OKLE 2:8.3, 9:15.3-4 ja 11:4.2-3 §) Mietinnössä ehdotetaan osakkeiden maksun todentamisen edellytyksiä muutettavaksi siten, että vaatimuksia tilintarkastajan todistuksesta sovellettaisiin pakottavana vain julkisiin osakeyhtiöihin sekä pörssiosuuskuntiin. Tiettyjen yksityisten osakeyhtiöiden ja muiden osuuskuntien osalta osakkeiden maksun todentamisen edellytyksiä kevennettäisiin. Vastaavia muutoksia ehdotetaan myös osakeannissa annettujen osakkeiden maksamiseen sekä rahastokorotukseen liittyvistä selvityksistä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Mietinnössä ehdotetaan merkittävää helpotusta osakkeiden maksun todentamisen menettelyyn: tilintarkastajan todistus vaadittaisiin vastedes pakollisena vain julkisissa osakeyhtiöissä ja pörssiosuuskunnissa, kun taas tietyiltä yksityisiltä osakeyhtiöiltä ja muilta kuin pörssiosuuskunnilta

poistettaisiin pakottava vaatimus tilintarkastajan todistuksesta osakkeiden merkintähinnan maksusta. Sama kevennys koskisi myös osakeannin maksujen ja rahastokorotuksen todentamista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että pienempien yhtiöiden perustamis- ja pääomankorotusvaiheessa ei enää tarvittaisi tilintarkastajan todistusta maksun suorittamisesta (paitsi jos yhtiö itse haluaa sen tai yhtiöjärjestyksessä niin määrätään). Julkisissa yhtiöissä säilyisi entinen käytäntö.

Ehdotus vaikuttaa selkeältä ja perustellulta. Käytännössä tilanne voi kuitenkin olla toinen. Keskeinen seikka on se, että kun osakkeiden maksun todentaminen ei ole enää tilintarkastajan tehtävä, ei tilintarkastaja ole tästä sen jälkeen myöskään vastuussa. Kun tehtävä siirretään käytännössä tilintarkastajalta patentti- ja rekisterihallitukselle, niin myös vastuu tästä asiasta siirtyy sitten tilintarkastajalta patentti- ja rekisterihallitukselle ja korostaa siten viranomaisen vastuuta osakkeiden maksuun liittyen.

Tilintarkastajan rooli tulee kuvaan vasta mahdollisessa tilintarkastuksessa. Tilintarkastaja voi siinä yhteydessä arvioida, onko pääomamerkinnot tehty oikein, mutta mitään nimenomaista lakisääteistä velvollisuutta tarkastaa rekisteröitymisvaiheen viranomaisen hyväksymät maksut hänellä ei enää olisi.

Osakeyhtiölain 3 luku ja osuuskuntalain 4 luku: sallitut vaihdannarajoitukset ja etuostolauseke

8) (OYLE 3 luku sekä OKLE 4 luku) Mietinnössä ehdotetaan säilytettäväksi säännös sallituista osakkeiden ja osuuksien vaihdannarajoituksista. Uutta olisi, että sallituksi yhtiöjärjestyksen tai osuuskunnan sääntöjen määräykeksi voitaisiin lisätä etuosto-oikeutta koskeva lauseke. Tällaisen lausekkeen mukaan muu kuin yhteisön omistama osake on tarjottava ostettavaksi osakkeenomistajalle tai jäsenelle, yhteisölle tai muulle henkilölle ennen sen siirtämistä uudelle omistajalle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

ST:n mielestä sopimusperusteisuuden lisääminen, joka tässä tapauksessa tapahtuu yhtiöjärjestyksen määräyksellä, on kannatettavaa.

Yhtiökokous ja osuuskunnan kokous

9) (OYLE 5:21.2 § 4 kohta, 16:11.1 § 6 kohta, 17:11.1 § 6 kohta ja 17a:16.1 § 6 kohta sekä OKLE 5:23.2 § 4 kohta, 20:11.1 § 6 kohta ja 21:11.1 § 6 kohta sekä kaikkiin edellä mainittuihin pykäliin uusi momentti) Mietinnössä ehdotetaan, että pörssiyhtiössä ja -osuuskunnassa ja yhteisöissä, joiden osake on kaupankäynnin kohteena monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä, poistetaan säännöksissä tarkoitettu velvollisuus laatia hallituksen selostus tilikauden jälkeisistä tapahtumista. Muidenkaan yhtiöiden osalta tätä ei ehdotuksen mukaan jatkossa tarvittaisi, jos säännöksissä tarkoitettuja tapahtumia ei ole ollut. Jos tällaisia tapahtumia on ollut, nykyiseen tapaan niistä on kerrottava selostuksessa.

Vastustan

Perustelut

Mietinnössä esitetään, että velvollisuus laatia hallituksen selostus tilinpäätöksen (tai osavuositarkastuksen) laatimisen jälkeisistä olennaisista tapahtumista poistetaan pörssiyhtiöiltä, First North -yhtiöiltä sekä vastaavasti pörssiosuuskunnilta. Muidenkaan yhtiöiden osalta selostusta ei jatkossa tarvittaisi, jos tilikauden päättymisen jälkeisiä olennaisia tapahtumia ei ole ollut. Mikäli tapahtumia on ollut, niistä on edelleen annettava selostus kuten nykyäänkin.

Käsityksemme mukaan yhtiöllä on edelleen velvollisuus seurata tilikauden jälkeisiä tapahtumia ja arvioida tapahtumien olennaisuutta. Tämän osalta voidaan todeta, että nimenomainen kannanotto ”ei olennaisia tapahtumia” on enemmän kuin selostuksen laatimattomuus.

Ehdotusta voidaan pitää turhana muutoksena ja siitä saatavaa säästöä näennäisenä, koska tyhjä lausuma ei käytännössä maksa mitään. Asioita pitää kuitenkin seurata ja arvioida, mutta olisi sitten nimenomainen kannanotto asiaan, joka on osakkaiden päätöksenteon ja myös yhdenvertaisuuden kannalta keskeinen koska isoilla osakkailla on usein edustus hallituksessa toisin kuin pienillä.

Erityinen tarkastus

10) (OYLE 7:7 § sekä OKLE 7:15 §) Mietinnössä ehdotetaan, että erityinen tarkastus voidaan määrätä yhtiön tai osuuskunnan itsensä lisäksi myös sen yhteen tai useampaan tytäryhteisöön.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

11) (OYLE 7:8 a § ja 25:2 § sekä OKLE 7:16 a § ja 27:2 §) Mietinnössä ehdotetaan osakeyhtiö- ja osuuskuntalaissa nimenomaisesti säädettäväksi yhteisön johdon myötävaikutusvelvollisuudesta erityistä tarkastajaa kohtaan. Mietinnössä ehdotetaan myös, että tämän velvollisuuden rikkominen tulisi rangaistavaksi rikosoikeudellisena osakeyhtiö- tai osuuskuntarikkomuksena.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatamme esitystä. Yhtiön johdon toiminta on usein erityisen tarkastuksen kohteena. Yhtiön johto on saattanut vastustaa erityisen tarkastuksen määräämistä ja siten oman toimintansa arviointia. Käytännössä johdon vastentahtoisuus erityisen tarkastuksen suorittamiseen näyttäytyy erityisen tarkastajan suuntaan kommunikointihaluttomuutena sekä haluttomuutena toimittaa erityisen tarkastajan tarvitsemia tietoja ja dokumentteja.

Johdon haluttomuus myötävaikuttaa tarkastukseen lisää siihen kulunutta aikaa ja se saattaa lisätä myös yhtiölle kustannuksia, kun tietoja on pyydettävä toistuvasti.

Myötävaikutusvelvollisuuden toteuttamiseksi on tarpeen säätää myös rikosoikeudellisista sanktioista velvollisuuden rikkomisen takia.

Osake- ja osuusanti sekä optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin

12) (OYLE 9:2.2, 10:2.2 ja 11:2.2 § sekä OKLE 9:3.2, 10:2.2 ja 11:2.2 §) Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölain ja osuuskuntalain osake- ja osuusantivaltuutusta koskevaa olettam säännöstä siten, että uusi valtuutus ei kumoja vanhaa. Vastaavalla tavalla myöskään optio- ja muiden erityisten oikeuksien antamista tai rahastokorotusta koskeva uusi valtuutus ei jatkossa kumoaisi vanhaa.

Ei kantaa

Perustelut

ST pitää säännösmuutosta käytännön yritystoiminnan kannalta kannatettavana. ST kuitenkin huomauttaa, että osakeantivaltuutusten kumuloituminen johtaa tai voi johtaa yhtiön hallituksen huomattavaan ja huomaamattomaan vallan lisääntymiseen osakeantivaltuutusten kautta. Kun säännösmuutosta perustellaan sillä, että osakeantivaltuutus on saattanut epähuomiossa tulla kumotuksi. Tällöin myös ehdotettavan säännöksen myötä osakeantivaltuuksia saattaa jäädä epähuomiossa käytettäväksi.

Säännösmuutos korostaa yhtiökokouksen tiedontarvetta hallitukselle annetuista valtuutuksista kokonaisuudessaan.

13) (OYLE 9:20 § sekä OKLE 9:21 §) Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi sääntelyä siten, että siinä täsmennetään, miten osake- tai osuusantivaltuutuksen nojalla annettavien osakkeiden tai osuuksien enimmäismäärä lasketaan, kun yhteisö päättää valtuutukseen perustuen maksuttomasta annista itselleen. Säännöksen mukaan tällainen anti ei vähentäisi valtuutuksen nojalla annettavien osakkeiden tai osuuksien enimmäismäärää, jollei valtuutuksessa nimenomaisesti määrätä toisin.

Ei kantaa

Perustelut

-

14) (OYLE 10:1, 10:3.1 § 6 kohta ja 10:7.1 § sekä OKLE 10:1, 10:3.1 § 6 kohta ja 10:7.1 §) Mietinnössä ehdotetaan, että sallitaan vastikkeetta tapahtuva osakkeiden ja osuuksien merkintä optio-oikeuksien tai muiden erityisten oikeuksien nojalla. Tällaisten antamiselta edellytetään erityisen painavaa taloudellista syytä.

Ei kantaa

Perustelut

-

15) (OYLE 10:3.1 § 5 kohta sekä OKLE 10:3.1 § 5 kohta) Mietinnössä ehdotetaan joustavoitettavaksi merkintähinnan määrittämistä nykyisestä. Optio- tai muiden erityisten oikeuksien antamisesta koskevassa päätöksessä voitaisiin mainita osakkeiden ja osuuksien merkintahintojen sijasta vaihtoehtoisesti niiden laskemisessa käytettävät perusteet. Merkintähinnan laskemisessa käytettävänä perusteena voisi olla esimerkiksi osakkeen ja osuuden tietyllä tapaa määräytyvä käypä arvo, tuottoarvo tai vastaava muu ennakoitava arvonmääritystapa.

Ei kantaa

Perustelut

-

Osake- ja osuuspääoman korottaminen

16) (OYLE 11:3.1 § sekä OKLE 11:3.1 §) Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi osake- ja osuuspääomasijoituksen hyväksymistä siten, että asiasta voitaisiin päättää myös yhtiökokouksessa tai osuuskunnan kokouksessa. Yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen toimivalta olisi hallitukseen nähden rinnakkainen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Yhtiön omat osakkeet ja osuuskunnan omat osuudet ja osakkeet

17) (OYLE 15:9.3 § sekä OKLE 19:9.3 §) Mietinnössä ehdotetaan määräosan arvioinnin ajankohtaa aikaistettavaksi siten, että säännöksissä tarkoitettua yhdistettävien (lunastettavien) pörssiyhtiön osakkeiden tai pörssiosuuskunnan osuuksien ja osakkeiden enimmäismäärää arvioitaisiin jatkossa sellaisen osakasluettelon tai jäsen- ja omistajaluettelon perusteella, joka saisi olla laadittu aikaisintaan kaksi arkipäivää ennen yhdistämistä käsittelevän yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen koollekutsumista.

Ei kantaa

Perustelut

-

18) (OYLE 15:10.3 § sekä OKLE 19:10.3 §) Mietinnössä ehdotetaan sääntelyä muutettavaksi siten, että yhtiöjärjestyksessä tai osuuskunnan säännöissä voidaan määrätä, että yhtiön tai osuuskunnan lisäksi jatkossa myös muulla osapuolella on oikeus hankkia tai lunastaa yhteisön osakkeita tai osuuksia.

Ei kantaa

Perustelut

-

19) (OYLE 15:11 ja 15:12.2 §) Mietinnössä ehdotetaan poistettavaksi julkisten osakeyhtiöiden omien osakkeiden määrää koskevat perusteettomat määrälliset rajoitukset. Ehdotukset eivät liity osuuskuntia koskevaan kansalliseen sääntelyyn.

Ei kantaa

Perustelut

-

Varojen jakaminen

20) (OYLE 8:9.2 § sekä OKLE 8:9.2 §) Mietinnössä ehdotetaan erityisen konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden kumoamista. Jatkossa konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus tulisi yksinomaan kirjanpitoalaista.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden kaventaminen on toki hallinnollista taakkaa pienentävä muutos. Toisaalta, kun konsernitilinpäätös kokonaisuutena lisää tiedon avoimuutta konsernitasolla, niin sitten kun konsernitilinpäätökset jätetään laatimatta, niin konsernikokonaisuuden hahmottaminen vaikeutuu eikä ole niin läpinäkyvää kuin jos konsernitilinpäätös laaditaan. Huomioisimme tässä, että ehdotus kumoaa siis myös julkisen osakeyhtiön (joka ei ole pörssi-yhtiö) velvollisuuden laatia konsernitilinpäätöksen.

Emme pidä perusteltuna, että konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus poistetaan julkiselta osakeyhtiöltä. Mikäli konsernitilinpäätöstä koskevat säännökset halutaan poistaa osakeyhtiölaista, julkisen osakeyhtiön konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta tulisi säätää kirjanpitoalaissa.

Jos mietinnössä ehdotettu säännösmuutos, eli OYL 8:9.2 kumoaminen kuitenkin toteutetaan, jäämme pohtimaan OYL 8:9.1 sisällöllistä merkitystä, eli pitäisikö myös 1 momentti kumota?

21) (OYLE 13:8 § sekä OKLE 16:9 §) Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi varojenjako koskevien säännösten soveltamista vähäisiin yleishyödyllisiin tai rinnastettaviin lahjoihin. Nykyistä käytäntöä vastaavalla tavalla erityistä tulee varmistaa yhteisön maksukyvyn säilyttäminen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

22) (OYLE 13:10.1 § sekä OKLE 16:11.1 §) Mietinnössä ehdotetaan rajattavaksi omien osakkeiden ja osuuksien hankinnan erityinen rahoituskielto siten, että se koskee jatkossa vain julkisia osakeyhtiöitä ja pörssiosuuskuntia.

Vastustan

Perustelut

Sääntelyn purkamisen ja käytännön yhtiötoiminnan kannalta kannatettava muutosehdotus. Perusteluissa ei kuitenkaan tuoda esiin juuri lainkaan sääntelymuutosten mahdollisia negatiivisia vaikutuksia. Lähtökohtaisesti ajatellaan, että kaikki toimijat toimivat vilpittömässä mielessä. Käytännössä tällaiset muutokset voivat antaa enemmän mahdollisuuksia väärinkäyttöihin kuin perusteltavissa oleviin tilanteisiin.

OYL 13:10 § esitetään luovuttavaksi yksityisen osakeyhtiön rahoituksenapukiellosta. Yksityisessä osakeyhtiössä lainan tai vakuuden antoa arvioitaisiin osakeyhtiölain yleisten periaatteiden valossa. Onko nimenomaisen säännön muuttaminen yleisen periaatteen alle todellista sääntelyn purkua vai näennäistä purkua joka epäselventää sääntelyn soveltamista? Toteamme, että esitys saattaa johtaa riitoihin osakkaiden, muiden sidosryhmien ja yhtiön johdon välillä johtuen erilaisista näkemyksistä

siitä, onko omien osakkeiden hankinnan rahoittamisessa rikottu esimerkiksi yhdenvertaisuusperiaatetta tai onko toimenpiteelle tosiasiaa liiketaloudellinen peruste. Tilintarkastajan näkökulmasta kiellon poistaminen lisää työmäärää hallinnon tarkastuksessa.

Miten tässä säännösehdotuksessa on huomioitu seuraavat rahoituskiellon tarkoituksena olleet:

- Suojata yhtiön velkojia
- Turvata osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta
- Suojata yhtiön perusrakenteita ja estää yhtiön varallisuuden väärinkäyttöä

23) (OYLE 14:2.2 § sekä OKLE 18:2.2 §) Mietinnössä ehdotetaan täsmennettäväksi säännöstä varojenjaosta, joka liittyy tappion kattamiseksi tehdyn osake- tai osuuspääoman alentamisen jälkeiseen aikaan, nykyistä yhtiökäytäntöä vastaavalla tavalla. Ehdotettu lisäys koskisi menettelyä, jossa aikaisintaan alentamishakemuksen yhteydessä haetaan vapaaehtoisesti myös velkojiensuojamenettelyn aloittamista. Varoja voitaisiin jakaa yhdellä loppuun saatetulla kuulusmenettelyllä, ennen kuin varojenjakokiellon kolmen vuoden karenssiaika on päättynyt.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Velkojiensuojamenettelyyn liittyvät kuulusajajat

24) (OYLE 14:4, 16:6-7, 17:6-7 ja 17a:11-12 § sekä OKLE 18:4, 20:6-7, 21:6-7 ja 22:7 §) Mietinnössä ehdotetaan lyhennettäväksi velkojiensuojamenettelyyn liittyvien kuulususten vähimmäismääräaika kolmesta kuukaudesta kahteen kuukauteen sekä tunnetuille velkojille annettavien kirjallisten ilmoitusten vähimmäismääräaika kuukaudesta kolmeen viikkoon.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Yhtiö- ja osuuskuntarakenteen muuttaminen

25) (OYLE 16:4.2 ja 17:4.2 § sekä OKLE 20:4.2 ja 21:4.2 §) Mietinnössä ehdotetaan nykyistä käytäntöä vastaavalla tavalla, että jatkossa osakeyhtiö- tai osuuskuntalaissa ei edellytetä tilintarkastajan lausunnon antamista kombinaatiosulautumisessa tai jakautumisessa perustettavalle yhteisölle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Jatkovalmistelussa huomioitavaksi, että tuleehan tämä helpotus huomioitua myös vastikkeettomissa sisaryhtiösulautumisissa?

26) (OYLE 16:15, 17:15 ja 17a:27 § sekä OKLE 20:16 ja 21:16 §) Mietinnössä ehdotetaan, että yritysjärjestelyihin liittyviä, velkojen vastustusta koskevia riita-asioita olisi mahdollista käsitellä yleisen tuomioistuimen sijaan vaihtoehtoisesti myös lakisääteisessä välimiesmenettelyssä. Ehdotuksissa on kiinnitetty huomiota myös velkojen oikeusturvan takeiden säilyttämiseen.

Ei kantaa

Perustelut

-

Osakkeiden, osuuksien sekä erityisten oikeuksien lunastamista koskeva lakisääteinen välimiesmenettely

27) (OYLE 16:13, 16:24 a, 17:13, 17:23 a ja 17 a:18 § sekä OKLE 20:14 ja 21:14 §) Mietinnössä ehdotetaan osakeyhtiölain ja vastaavasti osuuskuntalain yritysjärjestelyjä koskevissa luvuissa tarkennettavaksi välimiesten valitsemista koskevan hakemuksen tekemistä Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnalle. Hakemuksen tekemisen määräaika koskevana ehtona sinänsä voitaisiin säilyttää yksi kuukausi yhtiökokouksesta tai osuuskunnan kokouksesta. Kuitenkin itse lunastusasian vireilletulon ajankohta ratkeaisi ehdotuksen seurauksena jatkossa osakeyhtiölain 18 luvun 4 §:n 2 momentissa ja vastaavasti osuuskuntalain 26 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti silloin, kun hakemus tai sen jäljennös annetaan tiedoksi vastapuolelle.

Ei kantaa

Perustelut

-

28) (OYLE 18:5 §) Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille haettavan uskotun miehen asemaa siten, että uskotulla miehellä olisi oikeus vaatia ennakkoa tai vakuutta hänelle tulevasta korvauksesta. Ehdotukset eivät liity osuuskuntiin.

Ei kantaa

Perustelut

-

Selvitystila, konkurssi ja purkaminen

29) (OYLE 20:19 a § sekä OKLE 23:19 a §) Mietinnössä ehdotetaan, että yksityisen osakeyhtiön ja osuuskunnan toiminta voitaisiin jatkossa päättää yhteisön rekisteristä poistamista koskevan hakemuksen ja rekisterimerkinnän perusteella edellyttäen, että kaikki velat maksetaan ja kaikkien jäljellä olevien varojen jakamista koskeva päätös on tehty. Jos osake- tai osuuspääomaa tai muuta sidottua omaa pääomaa jaetaan ilman laissa säädettyä velkojiensuojamenettelyä, varoja saaneet ovat kuitenkin vastuussa yhteisön veloista saamansa sidotun oman pääoman määrällä.

Kannatan muutettuna

Perustelut

ST kannattaa toimia, joilla parannetaan kaupparekisterin tietojen oikeellisuutta ja ajantasaisuutta. Mielestämme ehdotettua kevennettyä purkamismenettelyä koskeva sääntely tulee koskea vain sellaisia yhtiöitä, jotka ovat käytännössä olleet toimimattomia pidemmän aikaa, jotta velkojansuoja-asiat tulevat varmuudella huomioituiksi.

30) (OYLE 20:23.1 § sekä OKLE 23:23.1 §) Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi sääntelyä viittaamalla oman pääoman menettämiseen nykyisen osake- tai osuuspääoman menettämisen sijaan. Rekisteri-ilmoituksen tekemisen ajankohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi säätämällä kohtuullisesta kahden kuukauden enimmäismääräajasta. Rekisterimerkinnän poistamista koskevassa säännöksessä edellytettäisiin, ettei yhteisö oma pääoma ole negatiivinen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

ST huomauttaa, että tilintarkastajan toimista rekisterimerkinnän poistamiseksi ehdotetaan luovuttavaksi ja tilanteen arviointi on johdon tehtävä ja johdon vastuulla.

31) (OYLE 20:25.1 § sekä OKLE 23:25.1 §) Mietinnössä ehdotetaan, että yhteisön konkurssiin luovuttamista koskeva päätös olisi mahdollista tehdä myös yhtiökokouksessa tai osuuskunnan kokouksessa. Yhtiökokous tai osuuskunnan kokous saisi päättää asiasta ainakin silloin, kun asia saatettaisiin sen ratkaistavaksi tai kun osakkeenomistajat tai jäsenet ovat asiasta yksimielisiä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Tilintarkastajan tai kestävyysraportoinnin varmentajan vahingonkorvausvastuuta koskevat vanhentumisajat

32) (OYLE 22:8 § sekä OKLE 25:8 §) Mietinnössä ehdotetaan lisättäväksi osakeyhtiölakiin ja osuuskuntalakiin kestävyysraportoinnin varmentajaa vastaan nostettavaa kannetta koskeva määräaika. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan poistettavaksi tilintarkastajan ja yhteisön johdon vahingonkorvausvastuun vanhentumisaikojen vähäiset erot tilintarkastuskertomuksen osalta. Sama koskisi jatkossa myös kestävyysraportoinnin varmennuskertomusta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Suomen Tilintarkastajat (ST) pitää ehdotettua muutosta perusteltuna ja kannatettavana. Muutos korjaa yhden keskeisen epäkohdan yhteisön johdon ja tilintarkastajan vahingonkorvausvastuun välisessä suhteessa. Kannatamme myös kestävyysraportointitarkastajaa koskevaa lisäystä.

Nykytilanteessa hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vahingonkorvauskanne on nostettava viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona vahingon perusteena oleva toimenpide tehtiin. Tilintarkastajan osalta määräaika lasketaan sen sijaan tilintarkastuskertomuksen tai lausunnon antamisesta. Koska tilintarkastuskertomus laaditaan tyypillisesti vasta useita kuukausia tilikauden päättymisen jälkeen, päättyy yhteisön johdon vastuu käytännössä ennen tilintarkastajan vastuuta.

Tämä epäsymmetria on johtanut tilanteisiin, joissa mahdollisen vahingon ensisijaisesti aiheuttanut johto on vapautunut vastuusta, vaikka tilintarkastajan vastuu on edelleen ollut voimassa.

Tällainen tilanne on oikeudellisesti epäjohtonmukainen, sillä yleisen periaatteen mukaan ensisijaisen vastuutahon vapautuminen vastuusta ei saisi jättää toissijaista tahoa eli tilintarkastajaa yksin vastuuseen ilman takautumisoikeutta. Kanneaikojen yhdenmukaistaminen korjaa tämän ongelman ja tekee sääntelystä johdonmukaisempaa.

ST katsoo, että ehdotus on perusteltu erityisesti seuraavista syistä:

Vastuun selkeys ja ennakoitavuus: Yhteisön johdon ja tilintarkastajan vastuut ovat ajallisesti rinnakkain ja ennakoitavia molemmille osapuolille.

Rationaalinen vastuusuhte: Koska johto vastaa tilinpäätöksestä ja tilintarkastaja sen tarkastamisesta, on loogista, että kanneajat ovat voimassa yhtäaikaaisesti.

Kohtuullinen riskirajaus: Nykytilanteessa tilintarkastajan vastuu voi jatkua useita kuukausia pidempään kuin johdon, vaikka viive johtuu usein tilinpäätöksen valmistumisen aikataulusta, johon tilintarkastaja ei voi itse vaikuttaa.

Oikeuskirjallisuudessa on jo pitkään pidetty nykyistä sääntelyä epärationaalisena (mm. Kaisanlahti & Timonen 2006; Vahtera 2017; Hemmo 2025), ja myös kansainvälisesti vertailtuna ehdotus on linjassa hyvän käytännön kanssa. Esimerkiksi Ruotsissa yhteisön johdon ja tilintarkastajan vastuu vanhenee samanaikaisesti viiden vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jota asia koskee eikä järjestelmästä ole raportoitu ongelmia.

Tiedoksiannot yhtiölle tai osuuskunnalle

33) (OYLE 24:5.3 § sekä OKLE 26:10.3 §) Mietinnössä ehdotetaan uudella säännöksellä ratkaistavaksi tiedoksiantoa koskeva ongelma, joka koskee yhteisöä sen vuoksi, ettei yhdelläkään sen johdon jäsenellä ei ole asuinpaikkaa ETA-valtiossa eikä siihen ole saatu poikkeuslupaa. Ehdotuksessa säädettäisiin, että jos yhteisöllä ei ole osakeyhtiölain tai osuuskuntalain asuinpaikkasäännösten mukaista hallitusta tai muuta edustajaa, tiedoksianto yhteisölle toimitettaisiin osakeyhtiölain 24 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisesti tai osuuskuntalain 26 luvun 10 §:n 2 momentin mukaisesti sijaistiedoksiantona.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Osuuskuntalaki: yhteinen jäsenyyys

34) (OKLE 3:1 a §) Mietinnössä ehdotetaan otettavaksi osuuskuntalain 3 lukuun uusi pykälä yhteisestä jäsenyydestä ja siihen liittyvien oikeuksien käyttämisestä. Yhteisen jäsenyyden voisivat muodostaa useat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt yhdessä. Lisäksi ehdotetaan, että yhteiseen jäsenyyteen liittyviä oikeuksia voitaisiin käyttää vain yhteisen edustajan kautta. Ehdotus vastaisi pääosin nykyistä osuuskuntakäytäntöä.

Ei kantaa

Perustelut

-

Osuuskuntalaki: osuuskunnan kokous ja edustajisto

35) (OKLE 5:41.4 §) Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi osuuskuntalain 5 luvussa jäsenten sekä osuuden ja osakkeen omistajien asemaa siten, että laintasoisista säännöksistä ilmenee, ettei näillä ole ääni- tai kannatusoikeutta edustajiston kokouksessa käsiteltävissä asioissa. Päätöksentekovalta kuuluu edustajiston jäsenille. Sen sijaan jäsenellä tai osuuden tai osakkeen omistajalla olisi jatkossa oikeus vaatia oikeutensa palautusta. Laissa täsmennettäisiin näiltä osin myös palautusmenettelyä koskevia vaatimuksia.

Ei kantaa

Perustelut

-

Osuuskuntalaki: eronneen jäsenen vastuu maksamattomasta osuuden merkintähinnasta

36) (OKLE 9:14 a §) Mietinnössä ehdotetaan otettavaksi osuuskuntalain 9 lukuun ehdotetaan säännös eronneen jäsenen velvollisuudesta maksaa maksamatonta osuuden merkintähintaa tietyissä osuuskunnan maksukyvyttömyyteen liittyvissä tilanteissa. Säännös vastaisi pääasialliselta sisällöltään kumotun osuuskuntalain (1488/2001) 9 luvun 9 §:ää.

Ei kantaa

Perustelut

-

Kaupparekisteriliitteiden kielivaatimusten keventäminen

37) Pidätkö työryhmän mietinnön liitteenä olevassa muistiossa tarkasteltua kaupparekisteriliitteiden kielivaatimusten keventämistä perusteltuna?

ST pitää perusteltuna, että kaupparekisteriliitteiden kielivaatimusten keventämistä tarkastellaan. ST:n käsityksen mukaan olisi perustellumpaa, että asiasta säädettäisiin yleisellä tasolla siten, että kielivaatimusten keventäminen olisi tai voisi olla mahdollista.

ST ymmärtää, että asiaa ei voida ratkaista osakeyhtiölain päivittämisen yhteydessä, mutta hallinnollisen taakan keventämisen näkökulmasta pitäisimme perusteltuna, että kirjanpitolain mukaisia tilinpäätöksen laatimista koskevia kielivaatimuksia tarkasteltaisiin vastaavasti.

Muut huomiot

38) Muita säännösehdotuksia koskevat huomionne.

OYL 7:9 §:n 3 momentissa esitetään säädettäväksi erityisen tarkastuksen tarkastuspöytäkirjasta. Erityisellä tarkastuksella suojataan vähemmistön tiedonsaantioikeutta. Siksi erityisestä tarkastuksesta annettava lausunto on käsiteltävä yhtiökokouksessa. Pöytäkirja sitä vastoin esitetään vain hallitukselle, siinä mainitut seikat eivät tule sen tahon tietoon, joka erityisen tarkastuksen suorittamista on hakenut. Pöytäkirja ei edistä pykälän tarkoitusta eli vähemmistön tiedonsaantioikeutta.

Perusteluissa on mainittu, että pöytäkirjaa voidaan käyttää myöhemmin käytettävässä oikeudenkäynnissä. Erityisen tarkastajan kannalta tämä tarkoittaa, että pöytäkirja on laadittava erittäin huolellisesti. Pöytäkirjan laatimiseen tulee sen vuoksi käyttää riittävästi aikaa. Käytetty aika nostaa erityisen tarkastuksen kustannusta yhtiölle.

Emme vastusta esitettyä säännöstä, koska pöytäkirjan laatiminen on ehdotetun säännöksen mukaan vapaaehtoista. Suhtaudumme kuitenkin varauksella siihen, että erityisen tarkastuksen yhteydessä tultaisiin, edellä mainituista syistä, käytännössä antamaan pöytäkirjoja muutoin kuin aivan poikkeuksellisissa tapauksissa.

Kun tarkoitusta on välttää turhaa sääntelyä, esitämme vielä harkittavaksi esitetyn OYL 7:9 § 3 momentin poistamista turhana.

Yksittäisenä huomiona: Mietinnössä mainitaan erityisen tarkastajan palkkion osalta (s. 149), että ennakon tai vakuuden suorittamatta jääminen ei lähtökohtaisesti oikeuttaisi tehtävään määrättyä erityistä tarkastajaa luopumaan toimestaan. ST pitää tällaista asetelmaa erityisen tarkastajan kannalta ongelmallisena erityisesti tilanteissa, jossa erityisen tarkastuksen kohteena oleva yhtiö on heikossa maksukykytilanteessa taikka jos riski kohdeyhtiön konkurssille tarkastuksen aikana on ilmeinen. Käsityksemme mukaan erityisellä tarkastajalla pitäisi olla oikeus erota tehtävästä, jos vaikuttaa ilmeiseltä, että palkkio tarkastustehtävästä jää kuitenkin saamatta.

39) Muut yksittäiset huomionne.

Suomen Tilintarkastajat (ST) katsoo, että yhtiöoikeudellista vahingonkorvauskehikkoa olisi tarpeen tarkistaa. Tarkastelussa tulisi selkeyttää yhtiön, sen johdon (hallituksen ja toimitusjohtajan) sekä tilintarkastajan keskinäistä vastuunjakoja käytännön realiteetit huomioon ottaen. Nykyinen sääntely jakautuu useaan eri lakiin, mikä voi johtaa epäselvyyksiin vastuusuhteiden ja korvausvelvollisuuden rajojen tulkinnessa.

ST pitää tärkeänä, että yhteisöjä koskeva lainsäädäntö muodostaa yhtenäisen ja toimivan kokonaisuuden. Osakeyhtiöiden kohdalla erityisesti osakeyhtiölain, kirjanpitolain ja tilintarkastuslain (sekä mahdollisesti arvopaperimarkkinalain) tulisi olla sisällöllisesti ja systemaattisesti yhteensopivia. Lakien väliset viittaukset ja vastuusäännökset olisi hyvä tarkistaa, jotta ne tukevat toisiaan eivätkä jätä aukkoja vastuun kohdentamisessa.

Nykyisellään puutteita näyttäisi olevan ainakin kirjanpitolain ja osakeyhtiölain välisessä suhteessa. Kirjanpitolain 3:7a §:ssä todetaan selkeästi, että ”hallituksen tai muun vastaavan toimielimen jäsenen sekä toimitusjohtajan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevasta vastuusta säädetään asianomaista oikeushenkilöä koskevassa laissa.”

Osakeyhtiölaissa ei kuitenkaan ole nimenomaista säännöstä tästä vastuusta, vaan asia perustuu yleiseen järjestämisvastuuseen. ST:n näkemyksen mukaan osakeyhtiölakiin tulisi lisätä selkeämpi

säännös yhtiön johdon velvollisuuksista ja vastuista tilinpäätöksen laatimisen ja hyväksymisen yhteydessä.

Vastuunjaon periaate on tunnustettu myös oikeuskirjallisuudessa (esim. Kaisanlahti & Timonen 2006; Hemmo 2025), ja sen kirjaaminen lakiin vahvistaisi sääntelyn johdonmukaisuutta ja oikeusvarmuutta.

Osmo Valovirta

Hallituksen puheenjohtaja

Sanna Alakare

Toiminnanjohtaja

Ruuska Risto
Suomen Tilintarkastajat ry

Raitio Jarkko
Suomen Tilintarkastajat ry